

Handlingsplan för förtroendevalda vid hot, våld och trakasserier i Landstinget Blekinge

Landstingsstyrelsen
Version 2.0
Beslutad 2016-03-29
Reviderad 2016-10-05
Ärendenr 2016/01363

LANDSTINGET BLEKINGE

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Uppföljning.....	3
Syfte	3
Revidering.....	3
Vad är trakasserier, hot och våld?	3
Hot	3
Våld	4
Trakasserier	4
Roller och ansvar.....	4
Polisen.....	4
Säkerhetsansvarig inom partiorganisationerna.....	4
Landstingets säkerhetsfunktion.....	5
Hot mot offentliga möten och sammanträden.	5
Offentliga möten och sammanträden(Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting)	5
Förebyggande arbete	6
Råd till förtroendevalda som blir eller kan bli utsatta trakasserier, hot och våld.....	6
Sociala medier.....	6
Försändelser.....	6
Internet.....	6
Telefonhot	6
När situation uppstår	7
Efter incident	7
Skyddsåtgärder	7
Information till media	7
Bilaga 1; Blankett – Mall för incidentrapportering.....	8
Bilaga 2; Checklista för akuta åtgärder vid hot- eller krissituationer	9

Inledning

Att förtroendevalda utsätts för hot och våld eller trakasserier på grund av sitt politiska uppdrag är ett hot mot det demokratiska systemet på flera sätt. Dels kan det bli svårare att rekrytera och behålla politiker och dels kan vårt öppna samhälle påverkas om för många skyddsåtgärder måste sättas in. I slutändan kan även den demokratiska beslutsprocessen påverkas.

En viktig utgångspunkt i arbetet med att förebygga hot och våld mot förtroendevalda är att göra detta systematiskt. Denna handlingsplan ska utgöra ett stöd i det systematiska arbetet för att minimera eller eliminera risker och effekter av risker.

Uppföljning

Denna plan ska följas upp vid varje mandatperiod i samband med introduktion av nyvalda politiker

Syfte

Denna handlingsplan utgör ett stöd för agerande och åtgärder som bör vidtas av och för politiker som riskerar att drabbas eller har drabbats av olika former av hot, våld, otillåten påverkan eller allvarliga trakasserier.

Syftet är att den eller de som drabbas:

- inte ska påverkas i sitt beslutsfattande
- i övrigt ska kunna utföra sitt uppdrag utan inskränkningar
- ska uppnå och känna godtagbar trygghet och säkerhet både under sitt uppdrag och i övriga sammanhang

Revidering

Denna handlingsplan skall revideras om förändringar sker.

Vad är trakasserier, hot och våld?

Otillåten påverkan är ett samlingsbegrepp för trakasserier, hot och våld. Med otillåten påverkan avses allvarliga trakasserier och hot samt våldssituation mot person eller egendom, som utöver att vara ett stort arbetsmiljöproblem riskerar att påverka den enskildes beslut etc. och som därför i förlängningen kan utgöra ett hot mot demokratin.

Hot

Den som med eller utan vapen hotar med brottslig gärning på sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom kan dömas till olaga hot.

Det är alltid den drabbade personens subjektiva uppfattning i samråd med säkerhetsansvariga inom partiet som avgör om en situation är att uppfatta som hotfull och alla situationer bör därför tas på allvar.

Även hot och våld som den utsatta personen upplever/utsätts för på sin fritid men som riktar sig mot den förtroendevaldas utövning ska hanteras i enlighet med denna handlingsplan liksom situationer där en förtroendevalds närstående drabbas av direkta eller indirekta hot eller hot om våld.

Våld

Våld är en handling mot någon som medför skada fysiskt eller psykiskt på den som blir utsatt för handlingen.

Den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd kan dömas för misshandel.

Trakasserier

Trakasserier omfattar ett brett spektrum av beteenden av en stötande karaktär.

Med trakasserier avses obehagliga telefonsamtal, ofredande och angrepp genom ex. sociala medier. Hot som framförs via sociala medier är oftast anonyma, hårdare och råare till sin karaktär. Tecken på kartläggning eller att oönskade varor har beställts i den förtroendevaldes namn i syfte att hämnas eller av annat skäl väcka obehag kan också anses som trakasserier.

I vissa situationer kan trakasserier betraktas som ofredande, olaga förföljelse eller fridkränkingsbrott och är därmed straffbara gärningar.

Roller och ansvar

Förtroendevalda är inte formellt anställda, därför är inte hot och våld mot dem en arbetsmiljöfråga i juridisk mening och arbetsmiljölagen (AFS1993:02) är därmed inte tillämplig.

Polisen

Den lokala polisen har huvudansvaret för personskydd av förtroendevalda i kommuner och landsting vilket innebär att den polisiära handläggningen av ärenden om hot och våld mot förtroendevalda främst är en uppgift för polismyndigheten.

Alla former av hot och våld ska polisanmälas. Endera kan den som utsatts själv göra detta direkt till polisen eller så kan man vända sig till det egna partiets säkerhetsansvariga inom landstinget samt landstingets säkerhetschef för att tillsammans med denne göra en första bedömning. Akuta brott ska alltid anmälas direkt till polisen via 112. Det finns möjlighet att få en polisanmälan åtkomstskyddad.

Säkerhetsansvarig inom partiorganisationerna

- Samtliga partier i landstinget Blekinge skall ha en utsedd säkerhetsansvarig.
- Den säkerhetsansvariga är i icke akuta situationer första funktion att informera om en önskad händelse.
- Den säkerhetsansvariga har ett ansvar att alla inom partiet i landstinget är väl medvetna om denna handlingsplan och vart den finns att tillgå.
- Den säkerhetsansvarige inom partiet skall vara väl uppdaterad kring eventuella risker som kan förekomma för de förtroendevalda i sitt parti samt aktuella kontroversiella frågor som väcker starka känslor bland medborgarna.
- Den säkerhetsansvariga gör en första samlad bedömning kring en uppkommen önskad händelse i samråd med landstingets säkerhetschef.
- Den säkerhetsansvariga skall dokumentera, med stöd av mallen för incidentrapportering enligt bilaga 1, alla händelser som kommer denna till kännedom och anteckningarna skall vara skyddade för obehöriga. Som stöd i sitt ansvar som säkerhetsansvarig bistår landstingets säkerhetschef.
- Varje parti har säkerhetsansvarig utsedd person på *nationell* nivå och denna funktion kan också utgöra ett stöd i vissa sammanhang.

Landstingets säkerhetsfunktion

Landstingets säkerhetschef tillsammans med övriga säkerhetsfunktioner har bland annat som uppdrag och ansvar att stötta, bistå, vara rådgivande, vägledande och vara behjälplig alla verksamheter inklusive den politiska organisationen i deras kontinuerliga säkerhetsarbete samt vid akuta händelser såväl som efter händelser.

Säkerhetsansvariga har ett flertal tjänster att erbjuda så som t.ex. väktare, ordningsvakt, personskyddsvakt, tillgång till överfallslarm och strategisk kompetens. Det kan även i samverkan diskuteras och erbjudas kompetensutveckling och utbildning inom konflikthantering samt hantering av hot- och våld.

Vidare kan det i samverkan med landstingets säkerhetschef och gruppledaren inom partiet och partiets säkerhetsansvariga genomföras riskbedömningar, riskanalyser och säkerhetssamtal.

Hot mot offentliga möten och sammanträden.

Offentliga möten och sammanträden (Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting)

Då misstanke om hot och våld av det slag som anges i 1 § lagen om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting föreligger så genomförs en hotbilda-bedömning. Hotbilda-bedömningen görs i samverkan med landstingets säkerhetschef. Om det med rimlig objektivitet kan befaras att ett allvarligt brott kan inträffa i samband med ett offentligt sammanträde ska en hotbilda-bedömning genomföras i samråd med polis. Polisen gör sedan den professionella bedömningen vilka åtgärder som ska vidtas vid varje enskild situation.

Viktigt att notera är att beslutet om säkerhetskontroller fattas av sammanträdet ordförande efter samråd med polisen. Det är landstingsfullmäktiges ordförandes roll att ansvara för ordningen under sammanträdet. Ordföranden har rätt att visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Bestämmelsen om ordförandens rätt att utvisa störande personer gäller såväl åhörare som ledamöter och ersättare. Om det under sammanträdet uppstår sådan oordning att sammanträdet inte på ett meningsfullt sätt kan fortsätta, har ordföranden rätt att ajournera sammanträdet eller som en sista utväg upplösa sammanträdet.

Inför varje offentligt politiskt framträdande och sammanträden bör politikern/politikerna i samråd med sin säkerhetsansvarige inom partiet bedöma om det föreligger några risker som man bör beakta och vidta åtgärder kring.

Om det finns anledning att befara att det vid offentliga sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom kan man med stöd av lagen (2010:294) anordna en säkerhetskontroll. Beslutet tas av ordföranden vid sammanträdet i samråd med polisen och ska kommuniceras med landstingets säkerhetschef.

Förebyggande arbete

Initialt ligger denna handlingsplan till grund för det förebyggande arbetet kring hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda.

Vid varje ny mandatperiod ska någon form av utbildning/information genomföras för samtliga politiker kring säkerhetsfrågor. Denna handlingsplan ska också finnas med i det material nyvalda politiker får.

För enskild förtroendevald är det viktigt att vid en riskbild mot funktionen som innefattar hot och eller våld att vara riskmedveten och genomföra riskanalyser och bedöma skyddsåtgärder som kan vidtas för att undvika eller minimera risker. Ett exempel på riskanalys kan t.ex. vara att du väljer vilken väg du ska gå när du är på väg hem på kvällen. Riskanalys kan även vara en planerad aktivitet och göras riktad mot personer som är utsatta för hot.

Vid hot eller en hög hotbild kan förebyggande säkerhetssamtal föras med utsatt person. Dessa kan genomföras av partiets säkerhetsansvariga och/eller landstingets säkerhetschef.

Råd till förtroendevalda som blir eller kan bli utsatta trakasserier, hot och våld

Sociala medier

Tänk kritiskt på ditt agerande i sociala media. Berätta efter att du varit någonstans, inte innan. Berätta aldrig om annan (vän, partikollega, barn, hus, bil). Stäng av platstjänster. Välj vem som ser vad. Undvik att föra diskussioner via sociala media om det finns misstanke att motparten inte kan föra en saklig dialog. Radera inte hot, ta gärna en kopia av hotet.

Försändelser

Får du hotelsebrev, spara brev och kuvert, kontakta säkerhetsansvarig för vidare bedömning om åtgärder. Om det inkommer försändelse med misstänkt farligt innehåll skall man genast kontakta polis och säkerhetsansvarig.

I övrigt, se dokument *"Handlingsplan inom Landstinget Blekinge för hantering av misstänka postförsändelser"*.

Internet

I de fall hot sker via e-post, sociala medier eller motsvarande skall en s.k. "skärmdump" tas för att ligga till grund för en polisanmälan och bevis. Kontakta säkerhetsansvarig för vidare bedömning om säkerhetsåtgärder.

Telefonhot

Om någon ringer och framför ett hot, försök att hålla samtalet igång så länge som möjligt och försök lyssna till rösten, sättet att uttrycka sig, eventuella bakgrundsljud etc. anteckna allt som sagts och era intryck av personen. Finns möjlighet så spela in samtalet. I bilaga 1 finns en blankett som man kan använda för dessa anteckningar. Ta därefter kontakt med säkerhetsansvarig för vidare bedömning av åtgärder.

Var uppmärksam på telefonsamtal där den som ringer frågar efter uppgifter om bostad, familj och levnadsvanor etc. Det kan handla om att någon försöker att "kartlägga sina mål" och dina levnadsvanor för att utnyttja vid en hot och våldssituation. Utlämna aldrig några personliga uppgifter via telefon.

När situation uppstår

- Försök att lugna vederbörande.
- Försök att uppträda lugnt.
- Om möjligt, försök att uppmärksamma andra på situationen.
- Utlöses hotet till handling, LARMA, försök fly samtidigt som du ropar på hjälp.
- Om den som hotar avviker, kontakta säkerhetsansvarig inom partiet, kollega eller landstingets säkerhetschef och beskriv vad som hänt. Lämna signalement.

Kontakta omgående partiets säkerhetsansvarige person och informera om händelsen. Gör tillsammans en första bedömning av vilka åtgärder som anses nödvändiga att vidta. Vid ett akut läge, kontakta polisen på 112. Kontakta ordningsvakt om det anses nödvändig

Landstingets säkerhetschef kan vara behjälplig med bedömning av eventuella vidtagna åtgärder. Om säkerhetschefen inte kan nås skall Tjänsteman i beredskap (TIB) kontaktas.

Efter incident

Rapportera incidenten skyndsamt till partiets säkerhetsansvarige eller landstingets säkerhetsansvariga. Hot och våld skall alltid polisanmälas.

Det behöver inte vara den drabbade som lämnar in polisanmälan utan det kan göras av någon annan t ex partiets säkerhetsansvarige eller landstingets säkerhetschef. En rädsla för att bli utsatt för repressalier kan vara en orsak att personen inte själv vill göra anmälan. Den drabbade bör dock vara medveten om att den hotande personen förövaren i allmänhet inte har några svårigheter att förstå vem som ytterst ligger bakom att han/hon har blivit polisanmäld.

Efter en incident kan ett säkerhetssamtal erbjudas där man går igenom hur man som utsatt kan öka sin riskmedvetenhet och minimera riskerna ur flera olika perspektiv. Kontakta partiets säkerhetsansvariga eller landstingets säkerhetschef för genomförande av motsvarande säkerhetssamtal.

Skyddsåtgärder

Polisen och landstingets säkerhetschef kan erbjuda åtgärder för hotade som behöver skydd. En bedömning görs hur stort behovet av skydd är och vilken skyddsåtgärd man beslutar att vidta i det enskilda fallet. Exempel på detta är rådgivning, bevakning och olika tekniska hjälpmedel.

Polisen samarbetar med andra myndigheter och organisationer, exempelvis Skatteverket och socialtjänsten när det gäller skyddat boende. Internt i landstinget kan, då behov finns, tillhandahållas förstärkt skydd med personlarm/överfallslarm under begränsad tid, bevakning genom väktare eller personskyddsvakt.

Information till media

Det är viktigt att eventuell information till medierna efter en incident med hot, våld eller trakasserier inte sker förrän den drabbade, polismyndigheten (förundersökningsledare) och den säkerhetsansvarige inom partiet eller landstingets säkerhetschef är överens om, hur och i vilken utsträckning så skall ske. Detta måste bedömas från fall till fall.

Bilaga 1; Blankett – Mall för incidentrapportering

Vem rapporterar incidenten	<i>Namn/funktion? Relation till den utsatte?</i>	
Vem utsattes	<i>Namn, nämnd, position?</i>	
Vad utsattes personen för och hur?	<i>Trakasserier, hot skadegörelse, våld, korruption? Via brev, epost, telefonsamtal, sms/mms, personligt framfört? Beskriv händelsen.</i>	
När och var ägde händelsen rum? Var det någon annan som såg händelsen?	<i>Tex en annan förtroendevald, familjemedlem, kollega etc. Nådde hotet fram till den tänkta mottagaren?</i>	
Vem eller vilka utsatte den förtroendevalde	<i>Känd/okänd förövare? En eller flera personer? Kön, ungefärlig ålder? Dialekt? Lokal-kännedom? Utsatt andra förtroendevalda?</i>	
Antas förövaren tillhöra en grupp/falang av något slag?	<i>Ja/Nej? Om ja, vilken (ex höger- eller vänsterextremistisk grupp, djur- eller miljö-rättsaktivister, kriminellt nätverk/gäng etc.?)</i>	
Finns det någon utlösande känd faktor?	<i>Tex en särskild politisk fråga, ett beslut?</i>	
Beslut om ev. åtgärder?	<i>Ex. polisanmälan, säkerhetsinformation till den utsatte etc</i>	
Hur upplevde den utsatte incidenten	<i>Skrämmande eller inte? Allvarlig menad eller inte? Andra upplevelser/ känslor?</i>	
Har polis kontakts? Har incidenten polisanmälts? Har återkoppling skett till den utsatte? Har den utsatte behov av stöd/hjälp? Har den utsatte fått stöd/hjälp?	<p>Ja</p> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	<p>Nej</p> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> <p>OBS! Glöm inte att bifoga alla ev handlingar till incidentrapporten tex brev, bilder</p> </div>		
Övrigt:		

Bilaga 2; Checklista för akuta åtgärder vid hot- eller krissituationer

Vid akut behov av hjälp tryck på överfallsalarmet och ring nödnumret 112 och uppge:

- Vem du är
- Platsen för hotet och vad det gäller
- Eventuella skador och omfattningen av dessa
- Vilket telefonnummer du ringer ifrån

För annan icke akut hjälp:

- Polis 11414
- Landstingets säkerhetschef – 0734-47 10 60
- Ordningstvakt: 010-470 51 63 eller 010-470 25 78
- Övriga:

När du utsätts:

- Vid hot om våld provocera inte, uppträd lugnt och gå våldsverkaren till mötes. Försvara inte värdeföremål med risk för liv och skada
- Gå inte för nära och avvakta med frågor som kan uppfattas personliga tills du känner dig säker på att du är accepterad.
- Skapa andrum. Det kan du t ex göra genom att ni flyttar er till en lämplig plats där ni kan prata ostört.
- Ta den andre på allvar. Visa respekt för känslöytringar. Lita på din egen kompetens och intuition.
- Avstå från att hota. Då undviker du att trappa upp konflikten.
- Håll dig till sakfrågan. Avstå från personliga anmärkningar.
- Undvik vinnare- förlorare situationen. Försök i stället att föra en diskussion där båda kan känna sig deltagande i att lösa ett problem i stället för som vinnare eller förlorare.
- Genom att bemöta aggressioner på ett sansat sätt minskas risken för våld och hot. Försök behålla lugnet. Om det eskalerar försvara dig – använd det våld som krävs för att skydda dig eller rädda liv. Välj tillfälle noga och larma.
- Underlätta eftersökning om du blir bortförd mot din vilka – lämna spår. Lämna om möjligt beskrivning, uppgifter och signalement om plats och gärningsman via till exempel mobiltelefon.
- Larma vid behov andra personer på lämpligt sätt (larmknapp, telefon eller rop).
- Dokumentera händelsen snarast; tid, plats, orsak och åtgärder. Gör en polisanmälan